

CANİMEN HALAYI İLE LEYLİM TÜRKSÜNÜN KARŞILAŞTIRILMASI*

Leyla Akgül**

Canimen Halayı

Canimen, Ankara Kalecik yöresi Alei Türkmen köylerinde kına gecesi ve düğünlerinde kadın ile erkeğin birlikte eya ayrı ayrı sergilemeleri armaklarından el ele tutuşarak halka halinde, türküler eşliğinde ynadıkları bir halay eşidir. Yörede canimenin kına gecelerinde ve düğünlerde kız başında ynanmasının özel bir yeri ve önemi vardır¹. Türküsüz canimen halayı ekilmez. Canimen halayı, algısız ynanabildiği gibi da ul zurna eşliğinde de ynanabilir. An ak, da ul zurna yalnız a türkünü ezgisini alabilir. Ezgi bittikten sonra da ul zurna susar ve halayda bulunanlar türkleri söylemeye başlarlar. Canimen halayının en önemli özelliği bir halka şeklindeki gruda türkünü karşılıklı olarak tekrar edilmesidir. Canimen halayında bir grutürküyü söyler, diğer grutürküyü bir grutürküyü söyleyebileceği gibi tek kişinin söylemesi de mümkündür. Burada diğer kişilere türküyü tekrar etmek kalır. Her türkünü kendine has bir melodi vardır. Halayın bölümleri melodiye ahenge göre kimi zaman yavaş, kimi zaman hızlı, kimi zaman hâlayarak ya da alkış eşliğinde ekilir. Halay genelde ü ileri bir geri şeklindedir². Genel olarak türkünü bağlantı yerleri he birlikte söylenerek, alkış ile tem tutulur ya da canimen halayı hâlaya ak şekilde hızlanır. Bağlantı yerlerinden sonra eller aynı şekilde tutulur. Bazı türküler hareketlidir ve hâlaya figürleri önemlidir.

1.

Kızlar:

Canimenin başyım

Erkekler:

He ca i e ca i e

Kızlar:

Altın yüzük kaşyım

Erkekler:

He ca i e ca i e

* Çalışma yazar tarafından kitap olarak hazırlanmaktadır.

** Yazar.

¹ Ali Haydar Aşık, Şimdiye Kadar Örgülenmemiş Bir Halay ve Türküleri, Halk Kültürü, 4. kitap tanıtım

² Kimi yerlerde sırt ayakla başlayarak adım atılır ve bir ayak olduğu yerde sayılır.

Kızlar:

Be le ki i a i

Erkekler:

Bir yiğidin eşiyim³

Hep birlikte:

Ca i e de ca i e

Ca la k ba ca i e

Kızlar:

Gidi o gide i o

Erkekler:

He ca i e ca i e

Kızlar:

Ben y rsiz edemiy m

Erkekler:

He ca i e ca i e

Kızlar:

Y rim ahil ben ahil

Erkekler:

He ca i e ca i e

Kızlar:

Ko da gide i o

Hep birlikte:

Ca i e de ca i e

Ca la k ba ca i e

Kızlar:

Şık şık helke b ynuma

Erkekler:

He ca i e ca i e

Kızlar:

Eşek b ku burnuna

Erkekler:

He ca i e ca i e

³ Çeşitlenme Kınal 1 keklük eşiyim

Kızlar:

S_urmeli kızlar k_ynuna

Erkekler:

He ca i e ca i e

Hep birlikte:

Ca i e de ca i e

Ca la k ba ca i e

2.

Kızlar:

Ka a fili b da a

Erkekler:

Hb ka a fil ka a fil

Kızlar:

Sefa geldi o da a

Erkekler:

Hb ka a fil ka a fil

Kızlar:

Gelirse g_uzel gelsin

Erkekler:

Hb ka a fil ka a fil

Kızlar:

Çirkin k_ymam dama

Erkekler:

Hb ka a fil ka a fil

Hep birlikte:

Hb ka a fil ka a fil

Ca la k ba ka a fil

Kızlar:

Ka a fili ek be i

Erkekler:

Hb ka a fil ka a fil

Kızlar:

Al bah ene dik beni

Erkekler:

Hb ka a fil ka a fil

Kızlar:

Eğer mey e ermezsem

Erkekler:

Hb ka a fil ka a fil

Kızlar:

Balta al da sök beni

Erkekler:

Hb ka a fil ka a fil

Hep birlikte:

Hb ka a fil ka a fil

Ca la k ba ka a fil

3.

Kabak kabağın kökeniyim

Yar yar _ust_unde dikeniyim

Kabak yerse _gzeller yesin

Yar yar irkine _tkeneyim

Kabak kabak işti tuz ister

Yar yar benim _gyn_um kız i e ⁴

Kabak kız l mazsa dul l sun

Yar yar şeftalisi bal l sun⁵

Kabak karşıdan gel _greyim⁶

Yar yar _ust_une _gl dereyim⁷

Kabak ağız senden dil benden

Yar yar istedik e ereyim

⁴ Çeşitlenme Kabak kabak kırdım tuz ister Yar yar ana _gnl_um kız ister

⁵ Çeşitlenme Yar yar şeftalisi b l l sun

⁶ Çeşitlenme Kabak gel sa nı _greyim

⁷ Çeşitlenme Yar, yar, t layı _gl dereyim

Kabak kabak ek i ke a a
Yar yar tabib n etsin yanara
Kabak y i he e gele i
Yar yar ben gidiy m mara

Kabak kabak k ydum işti mi
Yar yar kenarına taştı mı
Kabak haber saldım gelmedin
Yar yar y ksa göynü n ge ti mi

Kabak kabak ek i ol o
Ya a ka a la a ol o
Kabak y re haber y lladım
Ya a ace i e gel i o

Kabak kabak ek tim suladım
Yar yar dallarını bağladım
Kabak eller y rim dedik e
Yar yar ben de bakı ağladım

Kabak kabak ek tim g l bitti
Yar yar g l dalında il bitti
Kabak y rim tezden gelesin
Yar yar aylar ge ti yıl bitti

Kabak kabak ek i i e o k
Ya a hali edi di e o k
Kabak e o ada be b da
Yar yar neler ektin diyen y k

Kabak kaya başı karımış
Yar yar g n değmeden erimiş
Kabak y u z n mey e i inde
Yar yar en tatlısı yar imiş

Kabak ağ_u z_u m_u n asması
Yar yar bir h ş lur kesmesi
Kabak k z r imiş bilmedim
Yar yar gizli se da ekmesi

Kabak kuzular akışy r
Yar yar se enler bakışy r
Kabak y rim esmer g_u zeli
Yar yar ne giyse yakışy r

Kabak yeşil misin al mısın
Yar yar i ek misin dal mısın
Kabak tadına d yamadım
Yar yar eteklerde bal mısın

Kabak bah elerde gör beni
Ya a gece gel de a be i
Kabak eğer ge e gelmezsen
Ya a akacak b l o be i

Kabak kabağın g_u l_u sarı
Yar yar kimin ar böyle y ri
Kabak y_u kledi bana derdi
Yar yar ekerdim zarı zarı

Kabak ağ_u z_u m_u n karası
Yar yar y_u reğimde yarası
Kabak ka uşmamız z raldı
Yar yar a e y k mu aresi

Kabak karşıda kara bağlar
Yar yar y_u reğim yara bağlar

Kabak se diğim kızı gördüm
Yar yar yazmayı kara bağlar

Kabak asmada üzüm kaldı
Yar yar kızda gözüm kaldı
Kabak bekle i de gel edi
Yar yar diye ek sözüm kaldı

Kabak dereler buz bağladı
Yar yar a ıllar iz bağladı
Kabak be i bi geli d
Yar yar yaramı kız bağladı

Kabak karşıda kuzu gördüm
Ya a e diğim kızı gördüm
Kabak kız anım kurban sana
Yar yar bu ge e sizi gördüm

Kabak kabağın dalı mısın
Yar yar dalında güllümün
Kabak elde be i idi
Yar yar şimdi el malı mısın

Kabak kabak taşta ekilmez
Yar yar dibi yerden sökülmez
Kabak e er isen güzel se
Yar yar irkin kahrı ekilmez

Kabak kabağa gelir sular
Yar yar dibine arır d lar
Kabak ağ göbeğin altında
Yar yar gün görmedik neler ar

Kabak kabak aki dala bak
Yar yar g_u zeldeki bele bak
Kabak ağ g_obeğin altında
Yar yar g_un değ edik ala bak⁸

Kabak kabak kırdım yede git
Ya a kalbi deki (i) dede gi
Kabak kalbi deki (i) de e e
Yar yar bir o_u u k er de git

Kabak kabak yer benim y rim
Yar yar s yar yer benim y rim
Kabak elinen g_uler ynar
Yar yar gene der benim y rim

4.

İğnem ayıra sızdı
Ha anın y_uz_u azdı
Yar da yar ha anın y_uz_u azdı
İlayığım değildin
Seni bana kim yazdı
Yar da yar seni bana kim yazdı

İğne s ktum ođ_u de
Yen i turdum ođ_u de
Yar da yar yen i turdum ođ_u de
Yeni altın y lladım
U zun b ylu yiğide
Yar da yar uzun b ylu yiğide

İn e kaşlarım in e
S ğanın zarı gibi
Yar da yar s ğanın zarı gibi

⁸ Ali Haydar A ı, Halk K_ult_ur_u, Şimdiye Kadar erlenmemiş Bir Halay e T_ur_uleri , 4 kita tan ayrırbasım

Erittin beni y rim
ağların karı gibi
Yar da yar dağların karı gibi

5.

İn inme se diğim in inme d stum
Har ın ise g_u zel lmayayydın
Be ke di hali de gezdiğim yerde⁹
Çıkarı berg_u zar ermeyeyidin

İmana da g ur kızı imana¹⁰
Geri dön de sar sineni sineme
Kah e gelin kara bağrın taşımış¹¹
u ş_u n hele yalan d_u nya b şumuş

Y_u e dağ başına ıktım turdum
G_u zeller başıma biriksin diye
Gittim İstanbul dan ferman getirdim¹²
Herkes se diğine sarılsın deyi

Bağlantı

Ak sayayı giyme dedim giymişsin
Yakasını yma dedim ymuşsun
Benden gayrı se me dedim se mişsin
Ç_u r_u s_u n ellerin dili bir zaman

Bağlantı

er y rim de y_u ks_u ğ_u n_u saklayım
Yemin ettim armağımına takmayım
Göz_u m ıksın y d ellere bakmayım¹³
Ç_u r_u s_u n ellerin dili bir zaman¹⁴

Bağlantı

⁹ Çeşitlenme Ben kendi halimde gittiğim y lda

¹⁰ Çeşitlenme İmana gel ga ur kızı imana

¹¹ Çeşitlenme Kah e felek kara bağrın taşımış

¹² Çeşitlenme Gittim adısahtan ferman getirdim

¹³ Çeşitlenme Senden başkasına gön_l erirsem Göz_u m ıksın y d ellere bakmayım , Senden başkasına meyil erirsem

¹⁴ Çeşitlenme K nuşmam yadınan gez uğrun uğrun

Beri gel beri gel ne diye eğim
Yayladan geliy m g_ul ere eđim¹⁵
Beri bakı yon_un öte dönd_urme
Nas lsa k ynuna ben gire eğim

Bağlantı

Üğr_un_uy r karadutun dalları
Kız kırılısın kardaşıym k lları
Oğlan ne gezersin gurbet elleri
Senin kom_ur göz_un y k mu sılada
Bağlantı

6.

Bah emizde g_ul ar mı
G_ul dibinde y l ar mı
Yarın akşam rdayım
Kary landa yer ar mı

Bah emizde g_ul de ar
G_ul dibinde y l da ar
H ş geldin sefa geldin
Ka o la da e de a

Leylim T rk s

Leylim, Gaziante yöresinde ynanan t_urk_ul_u bir yunun adıdır Bu sebe le “*Leylim Türküsü*” adıyla anılır u ğ_unlerde eya bayramlarda ynandır¹⁶ Leylimi ynarken kadın, erkek birlikte el ele tutarak b_uy_uk bir daire teşkil ederler Biri leylim t_urk_us_unden bir mısra söyler diğerleri de sı rayarak e dönererek bu t_urk_uy_u tekrar ederler T_urk_uy_u bir gen kız ya da kadı söylemek isterse zaman erkekleri tutturmazlar Yalnız kendileri ynarlar

¹⁵ Çeşitlenme Sakladım g_ul_un_u g_ul ere eğim

¹⁶ T_urkmenlerin Kara Şihli basından Aşık Sil laka lı S_uleyman, kendisinden y_uz e iri başka biri ile leylim ynayan se gilisine leylim halkasına *girerek* “*Sabahın sazağıynan / Zilfinin tozağıynan / Hayif telli sunama / Çütleşmiş bir zağınan*” diye leylim manileri söyleyerek söz atmıştır Ömer Özbaş, *İlbeyli Türkmenleri Arasında*, Gaziante Halke i Yayını, Ga ia e 1939, a fa 56.

Leylim t_urk_uleri bizim bildiğimiz manilerden

5.

Le la i İndim geldim Hama dan

Le la i Öldüm kan ağlamadan

Le la i alda ya rak k ymadım

Le la i Yarama bağlamada

6.

Ha leylim leylanı sabahınan günden d ğar

Ha leylim leylanı b yalı k naklara

Ha leylim leylanı yar bizi da et etmiş

Ha leylim leylanı kırmızı yanaklara

Ha leylim leylanı tabakta darı gördüm

Ha leylim leylanı düşümde yarı gördüm

Ha leylim leylanı keşke görmez laydım

Ha leylim leylanı benzini sarı gördüm

Leylim s ylenen bazı maniler:

Ar a buğday teneler

Bir kız gördüm un eler

Keten gömlek sıkıy r

Titreşiy r memeler

Ağ de em düzde kaldı

Yüküm Tir iz de kaldı

O iki geli e di

Gönlüm bir kızda kaldı

Ay ayındır ışıktır

am dama ulaşıktır

Ana benim su um y k

Kızın bana şıktır

A a da a a gide
Ka a da a a gide
K mşuda yar se enin
Emeği zaya gider

Ay gider u e gider
Ke a la gece gide
Çift memenin u st u nden
ğru y l Ha e gider

Ay gider aşmak ister
Al dudak yaşmak ister
Şu benim dertli gön l u m
Yara ka uşmak ister

Ay ayındır ay batmaz
İtleri ya uz yatmaz
Bir azı anası ar
Kızından ayrı yatmaz

Ay ayındır ışığı
Elinde bal kaşığı
u n gece e de idi
K ynumun yakışığı

Ağ alı kara alı
İ inde yeşil halı
Üst u nde namaz kılan
Ya M ha ed a Ali

Arığı atladın mı ¹⁸

Şal arı t ladın mı

¹⁸ Çeşitlenme Kale den atladın mı

Oğlan dedi gel yatak
Kız dedi atladın mı

Buğın ayın nudur
Yıkım buğday unud
Gelin kızlar ynayak
Buğın bayram günde r

Buğın ayın aydını
Sırkıyunun ardını
Allah ki e e e e i
Büyük kızın derdini

Bir taş attım Mızara
Mızara suyun kızara
Öüşermeyen kızlar
İki gözüb zara

Bir taş attım alı a
Bir kuş urdum deli e
Ye ile bi a e di
Kulağı kü eli e

Bir taş attım Orula
O l d la
Öüşermeyen kızlar
Kltüğundan urula

eğirmenin tekeri
Ben isterim bek rı
Gelirse sarh ş gelsin
Ç k getirir şekeri

eğirmene taş k ydum
Bir yastığa baş k ydum
Kız senin u undan
Adımı sarh ş k ydum

İndim kuyu dibine
Kuyu dibi saz imiş
Gelin diye se diğim
M r benekli kız imiş

Elma attım nar geldi
Da o kak a a geldi
Y rin meles gömleği
İkimize dar geldi

Geli e bak geli e
Kına yakmış eline
Eli d l o a
Elim değdi narına

G_u er in urdum kalkmaz
Kanı göl ldu kalkmaz
E elde bi a e di
Şimdi y_uz_ume bakmaz

Gökte yıldız t durur
Oğlan atın k turur
Bu zamanın kızları
Ağ gerdandan o t_ur_ur

Gökte yıldız sayılmaz
Çiy yumurta s yulmaz
Ben bir kıza uruldum
Ö me ile d yulmaz

Hele ak şusuna
Er gitmiş karşısına
Ada e il e i i?
Ka ı bir k mşusuna

Harman yeri hış y_u r_u
atıma m ya aş y_u r_u
Y_u z_u ndeki yaralar
Ö_u ş yeri diş yeri

He haba da haba da
Anlamazsın haberden
Ben seni adam sandım
Ak sayanmış kabardan

Harman yeri yarılır
Babam bana darılır
Ne darılıy n baba
İl ğludur sarılır

Kale kale e baka
Kalede ka la aka
K yiğitle d ke
Sakallıya kim bakar

Kalede i i di
Çağırsan dön_yd_u m
De di de kib i o ld
Ü_f_u rsen yanıydım

Kalenin y_u z_u nde
Ceren gezer d_u z_u nde
Ala göz_u n se diğim
Sallan Telmiy d_u z_u nde

Kalenin altı y zlar
Taban amı yaldızlar
Ge e hala da
insiz imansız kızlar

Kaleler gölgelendi
G_u zeller suya indi
Her g_u zelden bir σ_u ş
Y_u reğim tazelendi

Kalede i di a cak
Elimde yeşil san ak
Ne kız ldum ne gelin
Ataşa yandım an ak

Kalenin altı b yan
Altın teştte¹⁹ d a
E el be i bil e ke
K a gi di a

Karşıdan gel karşıdan
Bizim dağın başından
İnşallah ka uşuruz
Gelen ayın başından

Karşıda görd_u m seni
G_u l ile derdim seni
Ö meye kıymaz iken
Y d ile erdim seni

Karşıda ift s_u e i
Çifte saban kırarım

¹⁹ Teşt: Bir eşit leğen

Ağ sayalı b_uy_uk kız
Seni ata k yarım

Kız sen ne g_uzelsin
Gerdana g_uld_uzersin
A şu beyaz g_uğs_un_u
Oğlan hasta_uzersin

Kayalar kaynağında
Mızırak ynağında
Ye ile bi a e di
Yala a ymağında

Karşıda kalay ılar
Kara sa ım kam ılar
Gözleri gel gel eder
Kaşları yalan ılar

Karşı karşı hanemiz
Karşıda harmanımız
Se o ada be b ada
K_or l_un d_uşmanımız

Ke ire kuyu kazdım
Kazarken y lun azdım
Çift memenin_ust_unde
Goreli oleyazdım

Keten g_omlek dar yaba
Yo ld baba baba
Hi bir M_usl_uman y k mu
Y ri k ynuma s ka

Keten gömlek im imi
  em ağzın i ini
  erken ısırımışım
Bağışla kız su umu

Oğlanım adım Ay az
Adım ıktı yaramaz
Günde beş akit namaz
Ge e de le bi a a

Oğlan sen h ylu musun
Mi a e b l ?
He e e e i e e
Altun hamaylı mısın

Oğlanım kumuşum
Ne derin kumuşum
Güzeller ay ay lmuş
Ben e de y k imişim

Öte ge eli gelin
Alnı er emli gelin
Ağ meme fin an lmuş
ldur i elim gelin

marın başı kara
İ inin taşı kara²⁰
Ye ile bi a e di
G z  gök kaşı kara

marın suyu s ğuk
Yanına geldiğim y k

²⁰ çeşitlenme şu dağın başı kara Otu gök taşı kara

Yanına gelmeyeli
Ağrır başım keyfim y k

stalinin bağıyım
İ inin t rağıyım
İ inde bir g_l bitmiş
Ben nun ya rağıyım

Re ha ek i bi e lek
adandı kara leylek
adan leyleğim dadan
K ymadı kah e felek

Re ha ek i d a a
B ki le a a
Ben k_u u k yarım k_u u k
B i ki le a a

Samanlık t zlu lur
A a lar nazlı lur
Aza ların se diği
G_u ll_u nergisli lur

Samanlıktan insene
Yön_u n bana dönsene
K ynumdaki ay anın
Bi i ba a e e e

Samanlıktan inemem
Yön_u m sana dönemem
K ynumdaki ay anın
Sahibi a e e e

Şal aba ı dizinde
Ke e kekil y_u z_u nde
Sallan se diğim sallan
Şer a şemik d_u z_u nde

Te e başı_u r_u nd_u r
Hekim beni s_u r_u nd_u r
Kati g_u zel değılsin
Muhabbetin şirindir

U rfa nın alimleri
Zö ol ali le i
Kör lsun Hafız aşā
D l k d geli le i

U rfa b_u y_u k alınmaz
Dibi e e deli e
U rfa nın g_u zelleri
Hi bir yerde bulunmaz

U rfa ya aşā geldi
Halka temaşa geldi
Bi eli a k da
Bir elim b şā değıdi

Ya d_i i e d_i i e
Ben de bakam y_u z_u ne
Ge e_u rme ekmişsin
E ler yıkan göz_u ne

Yelo l elke ol
G_u l dibi diken lur

Se e e geli i e

Kızlar e silken lur²¹

Güney Anadolu da Beydili Türkmenleri e Baraklar arasında da “*leylim*” türküsüne rastlanmaktadır. Güğnelerde e bayramlarda gen kızlar tarafından ylanır. Kızlar el-elde halka e irirler, ilerinden sesi güzel bir kız leylim türküsü söyler, diğer kızlarda bunu tekrar ederler.²²

Yine Kayseri Akkışla yöresine yerleşen Türkmenler arasında da “*Leylim Türküsü*” gen kızlar arasında güğnelerde e bayramlarda sesi güzel olan bir kız tarafından söylenmekte diğer kızlarda bunu tekrar ederek ynamaktadırlar.²³

1.

Ha leylim şu derenin taşları

Ha leylim sallanır ağaları

Ha leylim lebleri şeker lmuş

Ha leylim kız memeyin başları

Ha leylim kalada yatan ğlan

Ha leylim gömleği keten ğlan

Ha leylim nişanlısın el almış

Ha leylim kayguya batan ğlan

Ha leylim kalanın altı bi me

Ha leylim gel ğlan benden ge me

Ha leylim ikimiz bir b ydayız

Ha leylim kati ha adan u ma

Ha leylim kalanın altı miyan

Ha leylim altı teşne d n yuyan

²¹ Ömer Özbaş, Gaziantep ilaylarında Türkmenler e Baraklar, Gaziantep Kültür Varlıklarını Koruma Bölgesi Kurumu Yayınları, Gaziantep 1958, afa 102-108

²² Ali Şahin, *Güney Anadolu da Beydili Türkmenleri ve Baraklar*, Güneş Ltd Şti Matbaası, Ankara 1962, afa 14.

²³ Abdullah Çağrı Elgün, *Akkışla ve Yöresi Ağızları*, Kayseri Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları, Kayseri 2010, sayfa

Ha leylim eline ge mez iken

Ko a gi di a ²⁴

2.

Başındaki uşular ay gelin ay gelin

Ellenmeden hışılar yandım elinden gelin

Se di i e be e di a geli a geli

Size nedir k mşular yandım elinden gelin

Başındaki uşudur ay gelin ay gelin

uşu A em işidir yandım elinden gelin

Y_u z_u ndeki yaralar ay gelin ay gelin

allah sarh ş işidir yandım elinden gelin

Başında uşu kara ay gelin ay gelin

Etrafı şeker are yandım elinden gelin

Ye ide bi a e di a geli a geli

Göz_u gök kaşı kara yandım elinden gelin

Kalanın altı bi me ay gelin ay gelin

Gel ğlan benden ge me yandım elinden gelin

Be i a a e e le a geli a geli

Elin diline d_u şme yandım elinden gelin²⁵

Kaynak a:

ARSUNAR, Ferruh: *Gaziantep Folkloru*, TC MEB Eski Eserler e M_u zeler U mum M_u d_u r_l_u ğ_u Yayını, Seri II, Sayı , İstanbul

AVCI, Ali Haydar: *imdiye Kadar Derlenmemi Bir Halay ve Türküleri*, Halk K_u l_t_u r_u , 1984/3
kita tan ayrıbasım

²⁴ Ayrı a bakınız: Ali Şahin, *Güney Anadolu da Beydili Türkmenleri ve Baraklar*, ğuş Ltd Şti Matbaası, Ankara 1962, a fa 15.; Abdullah Çağrı Elğ_n, *Akkışla ve Yöresi Ağzları*, Kayseri B_u y_u kşehir Belediyesi K_u l_t_u r Yayınları, Kayseri , sayfa 176.

²⁵ Fe h A a , *Gaziantep Folkloru*, TC MEB Eski Eserler e M_u zeler U mum M_u d_u r_l_u ğ_u Yayınlarından Seri II Sayı , İ a b l 1962, a fa 54-55.

ELGİN, Abdullah Çağrı: *Akkılla ve Yöresi Aızları*, Kaş ve Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları, Kayseri

ZBAŞ, Ömer: *Gaziantep Dolaylarında Türkmenler ve Baraklar*, Gaziantep Kültür Varlıkları Koruma Kurulu Yayınları, Gaziantep

ŞAHİN, Ali: *Güney Anadolu'da Beydili Türkmenleri ve Baraklar*, Kaş ve Büyükşehir Belediyesi Kültür Varlıkları Koruma Kurulu Yayınları, Gaziantep, Ankara 1962.

Kaynak Kişiler:

- Sevim Akgül, 4 dğumlu, E hanımı, ilk kul mezunu, Ankara Kalecik
Yusuf Akgül, 4 dğumlu, Emekli, ilk kul mezunu, Ankara Kalecik
Güzel Köksal, 4 dğumlu, E hanımı, ilk kul mezunu, Ankara Kalecik
4 Güllü İğdeli, 4 dğumlu, E hanımı, ilk kul mezunu, Ankara Kalecik
Uru Köksal, 4 dğumlu, E hanımı, ilk kul mezunu, Kırıkkale Sulakyurt.